

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบหน่วยเสียงภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาไทยมาตรฐาน

อักษรธรรมก็คืออักษรไทยน้อยก็คือล้วนเป็นอักษรที่ใช้กับภาษาไทยถิ่นอีสาน เมื่อเป็นเช่นนั้น จึงควรทราบลักษณะโครงสร้างที่แตกต่างของหน่วยเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ระหว่าง ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นอีสาน ซึ่งพอสรุปหลักใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาไทยถิ่นอีสานทั่วไปมี 20 หน่วยเสียงตรงกับหน่วยเสียง ภาษาไทยมาตรฐานหรือไทยกลาง 19 เสียงที่ต่างกันหนึ่งหน่วยเสียง คือ ฉ หน่วยเสียงภาษาไทย มาตรฐานออกเสียง ฉ เป็นเสียงเดียวกับเสียง ช แต่ในภาษาไทยถิ่นอีสานออกเสียง ฉ ขึ้นจมูก (นาสิก)

หน่วยเสียง ช ในภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาไทยถิ่นอีสานจะออกเป็นเสียง ซ

หน่วยเสียง ร ในภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาไทยถิ่นอีสานจะออกเป็นเสียง ฮ

ลักษณะการใช้ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาไทยถิ่น อีสานซึ่งพอสรุปกล่าวได้ดังนี้

ใช้หน่วยเสียงตรงกันความหมายเหมือนกันต่างกันที่ระดับเสียงวรรณยุกต์ เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
กิน	กิน,จิน	กิน
กั้น	กั้น	กั้น
ม้า	ม่า	ม้า
หน้า	หน้า	หน้า
คิ้ว	คิ้ว	คิ้ว

ใช้หน่วยเสียงพยัญชนะที่ต่างกัน ฉ เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
ช้อม	ฉ่อม	ช้อม
มะขม	ปึกฉุม	มะขม
ขอม	ฉ้อม	ขอม
ช้อย	ฉ้อย	ช้อย

2. หน่วยเสียงพยัญชนะ / ช / ในภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาถิ่นอีสานจะออกเสียงเป็น ช เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
ช่าง	ช่าง	ช่าง
ช้าง	ช้าง	ช้าง
ชาน	ชาน	ชาน(ชานเรือน)

3. หน่วยเสียงพยัญชนะ ร ในภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาถิ่นอีสานจะออกเสียงเป็น ฮ เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
รับ	ฮับ	รับ
ราก	ฮาก	ราก
เรียน	เฮียน	เรียน
รูป	ฮูป	รูป
เรือ	เฮือ	เรือ

4. หน่วยเสียงพยัญชนะทั้งภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นอีสานมีเสียงตรงกันก็มีแต่ใช้ต่างกัน เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
เคี้ยว	เกี้ยว	เคี้ยว
ผิง	ผึ่ง	ผิง
แตร	แก	แตร
สะคื้อ	สายบื้อ	สะคื้อ
ผด	ผัด	ผด
ลืมตา	มื้นตา	ลืมตา
ฟ้าแลบ	ฟ้าแมบ	ฟ้าแลบ

5. หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาไทยถิ่นอีสานสับเสียงกัน เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
ตะกร้อ	กะต้อ	ตะกร้อ

ตะไกร	กะไต	ตะไกร
ตะกร้า	กะตำ	ตะกร้า
ตะกรุด	กะตุค	ตะกรุด

6. หน่วยเสียงพยัญชนะประสมหรือพยัญชนะควบกล้ำมีความแตกต่างกันอย่างนี้

6.1 เสียงพยัญชนะที่ควบกล้ำกับเสียง ร ล ในภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาไทยถิ่นอีสาน
ไม่นิยมการควบกล้ำ เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
โครง	โค้ง	โครง
เตรียม	เตียม	เตรียม
กราบ	กาบ,ขาบ	กราบ
คราว	ค้ำว	คราว
กลาง	กาจ	กลาง
กลืน	กิน	กลืน
กลอง	ก้อง	กลอง
คล้าย	ค้ำย	คล้าย

6.2 เสียงพยัญชนะ ว ควบกับพยัญชนะ ก ข ค ในภาษาไทยมาตรฐานในภาษาถิ่น
อีสานจะเปลี่ยนเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. เมื่อประสมกับสระอะ อา ออกเสียงเป็นสระ อัว
2. เมื่อประสมกับสระอื่นๆจะไม่ออกเสียง ว เช่น

6.2.1 เมื่อประสมกับสระ อะ อา ออกเสียงเป็นสระ อัว

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
ขว้าง	ข่วง	ขว้าง
ความ	ควม,กวม	ความ
คว่ำ	ข่วม	คว่ำ
ขวัญ	ขวน	ขวัญ
ขวา	ขัว	ขวา
กวาง	กวง	กว้าง
กวัก	กัวก	กวัก

6.2.2 เมื่อประสมกับสระอื่นๆ (ยกเว้น อะ อา) จะไม่ออกเสียง ว

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
เกวียน	เกียน	เกวียน
แขวน	แขน	แขวน
แกว่ง	แก่ง	แกว่ง

การใช้หน่วยเสียงพยัญชนะท้ายหรือตัวสะกดทั้งหน่วยเสียงภาษาไทยมาตรฐานและหน่วยเสียงภาษาไทยถิ่นอีสาน มี 8 เสียงเท่ากัน กล่าวคือ มีการแจกตามมาตราการแจกทั้ง 8 แม่ (เมื่อแยกแม่เกย และแม่เกอวจากกันก็เป็น 9) เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
กระบอกตา(พยัญชนะ ก สะกด)	กะโปกตา(พยัญชนะ ง สะกด)	กระบอกตา
ลิมตา(พยัญชนะ ม สะกด)	มึนตา (พยัญชนะ น สะกด)	ลิมตา
น้ำขวด(พยัญชนะ ค สะกด)	น่านข่อน (พยัญชนะ น สะกด)	น้ำขวด(น้ำแข็ง) ^{น้ำจืด}
กุด(พยัญชนะ ค สะกด)	กึ้น (พยัญชนะ น สะกด)	กุด (ค้อน, ขาด)

การใช้หน่วยเสียงสระภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาไทยถิ่นอีสาน หน่วยเสียงสระเดี่ยว (monophthong)

	หน้า	กลาง	หลัง
สระสูง	i i: (อิ,อี)	ɯ ɯ: (อี,อี)	u u: (อุ,อุ)
สระกลางสูง	e e: (เอะ,เอ)	ɤ ɤ: (เออะ,เออ)	o o: (โอะ,โอ)
สระกลางต่ำ	ɛ ɛ: (แอะ,แอ)		ɔ ɔ: (อ่า,อ)
สระต่ำ		a a: (อะ,อา)	

หน่วยเสียงสระประสมสองเสียง (diphthong)

- หน่วยเสียง เอีย เป็นเสียงประสมระหว่างสระอี กับ สระอา
- หน่วยเสียง อัว เป็นเสียงประสมระหว่างสระอู กับ สระอา

หน่วยเสียง เอือ ในภาษาไทยมาตรฐานจะออกเสียงเป็น เอีย ในภาษาไทยถิ่นอีสาน เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
เกือบ	เกียบ	เกือบ
เกลือ	เกีย	เกลือ
เปลือก	เปียก	เปลือก
เลือด	เลียด	เลือด

หน่วยเสียงสระหน้าในภาษาไทยมาตรฐาน อี จะออกเสียง อี้ ในภาษาไทยถิ่นอีสานและเสียง เอ ในภาษาไทยมาตรฐานจะออกเสียง แอ ในภาษาไทยถิ่นอีสาน เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
คิด	คืด	คิด
เหลว	แหลว	เหลว
เอว	แอว	เอว
เหว	แหว	เหว

หน่วยเสียงสระกลางในภาษาไทยมาตรฐานสระ อี จะออกเสียง อี้ เสียง เออ ในภาษาไทยถิ่นอีสาน สระอา จะออกเสียงเป็นเสียงสระอัว เอีย เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
คินึง	คินึ่ง	คินึง
จิง	จึ่ง	จิง
ถึง	เถิง	ถึง
ฝึก	เฟือก	ฝึก
ศึก	เศิก	ศึก
ฟาง	เฟียง	ฟาง
ข้าม	ช่วม	ข้าม
ส่ายหน้า	ส่วยหน้า	ส่ายหน้า

หน่วยเสียงสระหลังในภาษาไทยมาตรฐาน อู อู ออ จะออกเสียง โอะ อี ออ โอ ในภาษาไทยถิ่นอีสาน เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
อูง	อง	อูง
อู่ง	อั้ง	อู่ง
อูก	อึ๊ก	อูก
กระบอทด	กะบอทด	กระบอทด
จอก	โจก	จอก

หน่วยเสียงสระประสมในภาษาไทยมาตรฐาน เอีย,อัว จะออกเสียงเป็นสระเดี่ยวที่มีฐานเกิดร่วมกัน เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
เกลิยว	แกว	เกลิยว
เจ็ยว	แจ่ว	เจ็ยว
ตัว	โต	ตัว
ห้ว	โฮ	ห้ว
หน่วย	โหน่วย	หน่วย

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นอีสานแต่ละจังหวัดจะไม่เหมือนกัน แต่เมื่อก้าวถึงโครงสร้างรวมของหน่วยเสียงวรรณยุกต์แล้วเราพบว่า มีหน่วยเสียงสระอยู่ 6 หน่วย เสียงต่างจากเสียงมาตรฐาน 1 หน่วยเสียง คือ ในภาษาไทยมาตรฐานเสียงวรรณยุกต์ตรีเพ็ญไม่มีแต่ในภาษาไทยถิ่นอีสานบางถิ่นมีตรีเพ็ญเพิ่มมาอีกหนึ่งเสียงเปรียบเทียบกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐานกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นอีสานอย่างนี้

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
เสียงสามัญ		
กลาง	กาง	กลาง
ด	ด	ด
จ	จ	จ
แม่	แม	แม่

เสียงเอก (คำตาย)

กรีด	จีด	กรีด
ฉาก	สาก	ฉาก
ถูก	ถึก	ถูก
กราบ	خاب	กราบ
อยาก	อยาก	อยาก
หงอก	หงอก	หงอก

ระดับเสียงโทอักษรสูงคำเป็นและเสียงโทอักษรเดี่ยวคำเป็นในภาษาไทยมาตรฐานจะออกเสียงเป็นเสียงเอกใกล้เคียงเสียงเอกในภาษาไทยถิ่นอีสาน เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
ข้า	ข้า	ข้า
เข้า	เข้า	เข้า
ผ้า	ผ้า	ผ้า
ห่วย	ห่วย	ห่วย
ฆ่า	ฆ่า	ฆ่า
หนี	หนี	หนี

ระดับเสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยมาตรฐานจะตรงกับเสียงวรรณยุกต์โทในภาษาไทยถิ่นอีสาน เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
กล้า	กล้า	กล้า
กลัว	กลัว	กลัว
เจ้า	เจ้า	เจ้า
้าย	้าย	้าย
โลก	โลก	โลก

ระดับเสียงวรรณยุกต์ตรีที่เป็นอักษรต่ำคำเป็นในภาษาไทยมาตรฐานจะมีระดับเสียงเป็นเสียงโทในภาษาไทยถิ่นอีสาน เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
คำ	คำ	คำ
น้ำ	น้ำ	น้ำ

ม้า
ไม้
เนื้อ

มา
ไม
เนื้อ

ม้า
ไม้
เนื้อ

ระดับเสียงวรรณยุกต์ที่เริ่มต้นด้วยเสียงตรีแล้วจบด้วยเสียงโทในภาษาไทยมาตรฐานจะมีระดับเสียงเป็นเสียงตรีในภาษาไทยถิ่นอีสาน เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
คิด	คิด	คิด
พระ	พะ	พระ
เพชร	เพ็ด	เพชร
ยก	ญก	ยก
ยักษ์	ญัก	ยักษ์
รัก	ฮัก	รัก

ระดับเสียงวรรณยุกต์สามัญที่ประกอบด้วยอักษรต่ำคำเป็นในภาษาไทยมาตรฐานจะออกเสียงวรรณยุกต์ตรีในภาษาไทยถิ่นอีสาน เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
คำ	กา	คำ
คำ	ค้ำ	คำ
ซ้าย	ซ้าย	ซ้าย
ทาน	ห้าน	ทาน
พราน	ห้าน	พราน
ลาว	ล้าว	ลาว

ระดับเสียงวรรณยุกต์ตรีกับเสียงสามัญในภาษาไทยมาตรฐานจะออกเสียงเป็นวรรณยุกต์ตรีเพี้ยนในภาษาไทยถิ่นอีสาน เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
ไก่	ไก๋	ไก่
กลืน	กิน	กลืน
แจ้ว	แจ้ว	แจ้ว
ไข่	ไค้	ไข่
ห่าน	ฮ้าน	ห่าน
เห่า	เฮ้า	เห่า

ระดับเสียงวรรณยุกต์จัดว่าแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

ประเภทที่ 1 ทั้งระดับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นอีสานออกเสียงเท่ากัน เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
ชาย	ชาย	ชาย
ถาม	ถาม	ถาม
ผี	ผี	ผี
เหมือน	เหมียน	เหมือน
กระเป๋า	กะเป๋	กระเป๋า

ประเภทที่ 2 ระดับเสียงวรรณยุกต์เสียงเอก อักษรกลางคำตายเสียงสั้นและอักษรสูงคำตายเสียงยาว ในภาษาไทยมาตรฐานจะออกเสียงเป็นเสียงวรรณยุกต์จัดว่าในภาษาไทยถิ่นอีสาน เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
แกะ	แก๊ะ	แกะ
กะปิ	กะปี้	กะปิ
เตะ	เต๊ะ	เตะ
จับ	จับ	จับ
กั๊ด	กั๊ด	กั๊ด
ผิด	พิด	ผิด
เหาะ	เฮ๊ะ	เหาะ
หัก	ฮัก	หัก
เส็ก	เซ็ก	เส็ก, เส็ก
ถัก	ทัก	ถัก

การใช้คำที่แตกต่างกันระหว่างคำภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาไทยถิ่นอีสาน เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
อย่างไร	อีหยัง	อย่างไร
ฉันใด	สันไฉ	ฉันใด
อย่างนั้น	จั้งซัน	อย่างนั้น
อย่างนี้	จั้งสี่	อย่างนี้

ความหมายเดียวกันแต่ใช้ต่างกัน เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
พูด	เว้า, ปาก	พูด
โกหก, ปลด	คั่ว	โกหก, ปลด
ชอบ	มัก	ชอบ
ลูกน้ำ	แมงง่องแง่ง ลูกขุง	ลูกน้ำ
บางครั้ง บางที	บางเทื่อ	บางครั้ง, บางที
บ้าง	พ่อง	บ้าง
ภายหลัง	ภายหลัง	ภายหลัง
หลุม	ขุม	หลุม
เทวดา	แดน	เทวดา

คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันแต่เวลาใช้ต่างกัน เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
โคนต้นไม้	กกไม้	โคนต้นไม้, กอไม้
คด	เบี้ยว	คด, งอ
ที่นอน, ที่เล่น	บ่อนนอน, บ่อนเล่น	ที่นอน, ที่เล่น
ก๊ีบาท	จ๊กบาท	ก๊ีบาท, ท่าไร
นิดหนึ่ง, เดี้ยว	จ๊กน้อย	นิดเดียว, เล็กน้อย
ภูเขา	โพน ผา	ภูเขา
เพลา	คาบ	เวลา, เวลาหนึ่ง
อาเจียน	ฮาก	ราก, อาเจียน

ใช้คำคำเดียวกันแต่ออกเสียงต่างกัน เช่น

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยถิ่นอีสาน	ความหมาย
ตัว	โต	ตัว, เรา
เจ้าของบ้าน	เจ้าเฮือน	เจ้าของบ้าน, เจ้าเรือน
ท่า	เฮ็ด	ท่า
ตรง	ชื้อ(ชื้อๆ ไม่มีประโยชน์)	ชื่อตรง, ชื่อศักดิ์
ที่, สถานที่	บ่อน	บ่อน(หมายถึงที่ส่องลม)

วิ่ง
เขา
จะ
ทิ้ง
ขยะแขวง,ร้างเกียจ
เหล็ยวดู

เล่น
เพื่อน
ตี
ทิม
ขี้เคียด
เหล็ยวเบ็ง

วิ่ง,เล่น เช่น รถเล่น
เขา
จะ
ทิ้ง
ขยะแขวง,ร้างเกียจ
เหล็ยวดู